

ΤΑ ΝΕΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. ΔΗΜ. Β. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

Ἀπαντώντας στήν τόσο ἐνδιαφέρουσα πρόκληση τῆς «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ», γιά τή διατύπωση ἀπόψεων καί γνωμιῶν σχετικῶς μέ τήν ἀνέγερση νέων ξενοδοχείων στόν τόπο μας, θά ἦθ ἴα νά πῶ δύο λόγια γιά τὰ ξενοδοχεῖα τῶν νησιῶν μας καί εἰδιᾶ τῶν Κυκλάδων.

Γνώρισα ἀπό μικρό παιδί τίς Κυκλάδες, ὅταν τὰ παραμυθία δένονταν μέ τίς μνημῆς τοῦ ἀπλάστου ἀκόμα νεῦ καί τὰ βιώματα δέν ξεχωρίζαν ἀπό τὰ παιδικά ὄνειρα καί τίς φαντασίες. Ὑστερα, σάν ἐφηβος καί σά νέος, ἀξιώθηκα νά βαθύνω τήν ἀγάπη μου μέ τήν πολυπλευρῆ γνωριμιᾶ τους. Τώρα, σάν ὄριμος πιά ἄνθρωπος, χαίρομαι πού καταξιώθηκα ἔναντι ἐπισημοῦ γεμάτο ὁμορφιά καί πάθος.

Μερικές σκέψεις πού θά ἀκολουθήσουν θά μπορούσαν νά θεωρηθεῖν κάπως παράξενες καί ἀπίθανες, χωρίς αὐτές τίς ἐξηγήσεις. Ὡστόσο νομίζω ὅτι ἀξίζει νά διατυπωθεῖν, σά μιά μικρή συμβολή σέ μιά πτυχή τοῦ δυσκολοπληθίστου αἰσθητικῦ προβλήματος πού δημιουργεῖ τό κτίσιμο ἐνός καινούργιου σπιτιοῦ, μιάς ἐκκλησιαστικῆς, ἐνός ξενοδοχείου σ' αὐτά τὰ ἐξαιρέσια. Ἄλλα ἔξω ἀπ' αὐτό, καί πέρα ἀπ' αὐτό τό βασικό πρόβλημα, δημιουργεῖται ἕνα δευτερογενές πρόβλημα πού τό ὀρθώνει ἡ ξένη, ἡ προσθετική παρουσία ἐνός νέου μεγάλου κτίσματος ὅπως εἶναι τό ξενοδοχεῖο.

Ἀπό τήν ἀρχή θά προέπει νά διευκρινήσω ὅτι, τό ἀντίκρουσμα τοῦ ξενοδοχειακοῦ θέματος, ὡς πρὸς τίς Κυκλάδες, παρουσιάζει ἐξαιρετική ἰδιαιότητα καί λ' πτότητα, πού τό τεκταιθεῖ σέ μιά ξεχωριστή θέση μέσα στό συνολικό πρόβλημα. Ἡ ἰδιαιότητα πού συνίσταται στήν μοναδικότητα τῆς φύσεως καί τοῦ τοπίου τῶν νησιῶν, στήν παρουσία μιάς ζωντανῆς πολυεδομικῆς προαγματικότητας καί μιάς ἀοχιτεκτονικῆς παραδόσεως, μέσα στίς ὁποῖες καλεῖται ὁ ἀρχιτέκτων νά κτίσῃ ἕνα οἰκοδόμημα, πού κατ' ἀρχήν πρέπει νά συντιθεῖται μέ τὰ γύρω του σέ μιά ἐνότητα, νά μή προκαλεῖ ἰδιαιτέρα, καί νά ἔχη κάποιες διαστάσεις ἐν σχέσει πρὸς τὰ μικρότερα τοιοῦτου γούλου τοῦ λαϊκῆς ἀοχιτεκτονικῆς κτίσματα. Ὡστε ὑπάρχει μιά σειρά πύξυμένων δυσκολιῶν πού πρέπει νά υπερικηθεῖν: αἰσθητικῶν, μορφολογικῶν, κλίμακος, περιβάλλοντος. Βέβαια ὑπάρχει καί τό βασικό κτηριολογικό θέμα, δηλαδή ἡ κάτοψη. Ὡστόσο ἡ θέωσή μας δέν θά τό θίξῃ παρά ἐλαττωτικά, ὅσο ἐνδιαφέρει τήν ἀρχιτεκτονική - μορφολογική ἀπεψη, ἀφοῦ σκοπός μας εἶναι νά διαφωτίσωμε κάπως τήν ψυχολογική πλευρά τῆς τελευταίας αὐτῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως.

Τό σημεῖώμα μας φυσικά δέν ἔχει τήν πρόθεση καμιάς κριτικῆς τοποθετήσεως, ἐν τούτοις, γιά τήν ἐξαγωγή ὀρισμένων χρήσιμων γιά τό θέμα συμπερασμάτων, εἶναι ἀναπόφευκτες μερικές συγκρίσεις, πού θά μᾶς φέρουν σέ μιά γενική, συντομωτάτη συγκριτική θεωρήση τῶν διαφόρων ξενοδοχείων, πού κτίστηκαν τὰ τελευταία χρόνια στίς Κυκλάδες.

Σήμερα σά νησιά αὐτά ὑπάρχουν τέσσερα καινούργιοκτισμένα ξενοδοχεῖα σέ λειτουργία. Τό πρῶτο, ἡ «Λητώ», βρισκεται στή Μύκονο καί κτίστηκε μέ σχέδια τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Π. Βασιλειάδη. Τό δεύτερο, τό «Μελτέμι»,

βρίσκεται στήν Πάρο καί κτίστηκε σέ σχέδιο τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Κώστα Καγαμπέλη, τό τρίτο, στή Σαντορίνη, ἡ «Ατλάντις», μέ σχέδια τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ κ. Ι. Βενετσάνου, καί τό τέταρτο στή Σύρο, ὁ «Ἐρμῆς», σχεδιασμένο ἀπό τόν ἀρχιτέκτονα κ. Κ. Γεωργιάδη.

Στά τρία πρῶτα ξενοδοχεῖα ὁ ἀρχιτέκτονος εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν τό τρίπτυχο τῶν ἠξυημένων δυσκολιῶν πού προαναφέραμε - αἰσθητικῶν, μορφολογικῶν, κλίμακος, περιβάλλοντος - σέ ὑπέρτατο βαθμό, ἀφοῦ τὰ νησιά πού κτίστην εἶναι ἡ ξωτική Μύκονος, ἡ γαλήνια Πάρος, καί ἡ ὑπερβατική Σαντορίνη. Στό τέταρτο ξενοδοχεῖο, τῆς Σύρου, ὁ ἀρχιτέκτων δέν εἶχε νά ἀντιμετωπίσῃ στήν ὀξυτάτη μορφή τους αὐτές τίς δυσκολίες, ἀφοῦ ἡ Ἐρμούπολη ὡς πολυεδομῶς ἀλλά προπάντων ὡς ἀρχιτεκτονική εἶναι μιά νεώτερη πολιτεία μέ ἀρκετή ἔκταση, πού κρύβει τό τοπίο σέ μεγάλο βαθμό, καί εἶναι προσανατολισμένη μορφολογικά πρὸς ἕνα νεοκλασικισμό καί μιά ἀναγέννηση σέ σύμμετρο συγκερασμό. Ἀκόμα παρατηροῦμε ὅτι ἡ δυσκολία τῆς κλίμακος δέν ὑπῆρχε ἔδῳ, μιά καί ἄλλα τριγύρω ἀπό τό ξενοδοχεῖο κτήρια ἔχουν μεγάλες διαστάσεις. Τό ἀποτέλεσμα πού ἔφθασε ὁ κ. Γεωργιάδης ἀναπτύσσοντας τή σύνθεσή του σέ ἕνα εὐρύ Γ στήν κάτοψη - πού ἀντικρύζει πρὸς τίς δύο θάλασσες, τό πέλαγος καί τό λιμάνι, χωρίς νά εἶναι ἐντυπωσιακό, ἀλλά ἡρεμο καί ἰσορροπημένο, εἶναι ἐνδιαφέρον καί διδακτικό, καλαισθητό καί πετυχημένο ἀπό κάθε ἀποψη.

Στό ξενοδοχεῖο τῆς Σαντορίνης, τό καταπληκτικό γεωμορφολογικό φαινόμενο τοῦ νησιοῦ, ἡ τιτανική πάλη ἀνάμεσα στεριάς καί θάλασσας, πού ἀπετυπώνεται στή δραματική κίνηση τοῦ τοπίου, ἔμεινε ἐντελῶς ἔξω ἀπό τή σύνθεση τῶν ὄγκων του - καθώς καί ὁ ἐπάλληλος πτώσεις καί ὁ ἐντονώτατος ὑπομετρικῆς διαφορῆς τοῦ ἔδαφους τοῦ οἰκοπέδου του πού βρίσκεται ἀπάνω στήν κόψη τοῦ γκρεμοῦ - ἀφοῦ ὀλόκληρο παρουσιάζεται μονολιθικό καί ἀκίνητο μέ ἕνα κύριο κατά ὀριζήματα ἔννοια ἀναπτυσσόμενο ὄγκο, ἀδιάφορο καί ἀμέτοχο σέ ὅλη αὐτή τήν ἀνησυχία καί τήν κλιμάκωση τοῦ περιβάλλοντος.

Ἐτσι τό κτηριακό συγκρότημα ἐπικάθεται ἀπάνω στό ἔδαφος χωρίς ὀργανική σύνδεση, δηλαδή λείπει ἡ σύνθεση κτηρίου καί ἔδαφους. Ἀπό τή θάλασσα τό σώζει αἰσθητικά τό μεγάλο ὕψος τοῦ γκρεμοῦ - ἀβύσσου, πού εἶναι ἀνεβασμένο καί δέν ἐπιτρέπει συγκρίσεις ἀπό τήν στεριά ὅμως ἡ σύνθεση εἶναι ἀδύνατη καί τό ἐπιβλητικό σέ ὄγκο κτήριο ἐντελῶς ἀσύμμετρο, ξένο, καί ἔξω ἀπό τήν κλίμακα τῶν ἄλλων κτηριῶν, ἀφοῦ ἡ μάζα του ἔμεινε συγκεντρωμένη χωλῶς νά διασπασθῆ σέ περισσότερους ὄγκους. Βέβαια ἔχει (εἶχε πῶν τοῦς σεισμοῦ) ἕνα κάποιο δικαιολογητικό πλάι του, τήν νεώτερη ὀγκώδη μητρόπολη τῶν Φηρῶν, καί κάποιους μεγάλους κτηριακοῦς μοναστηριακοῦς ὄγκους, μακρύτερα, στήν καθολική γειτονία, καί ψηλά πρὸς τό Μεροβίγλι τό ἐπιβλητικό μοναστηριακό - φρουριακό συγκρότημα τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Ὡστόσο ἔχει πολλά πλεονεκτήματα αὐτό τό ξενοδοχεῖο, ἀνέσεις, πολιτισμό κλπ., καί ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Ι. Βενετσάνου μπορεῖ νά χαρακτηρηθεῖ ὡς ἀξιολόγη ἀπό πολλῆς ἀπόψεως, ὅπως λ.χ. τήν κτηριολογική καί ἄλλες, γιάτι χάρις ἕνα συγχρονισμό, εὐχάριστο καί πολιτισμένο ξενοδοχεῖο στή Σαντορίνη, πού τόσο τίς ἔλειπε.

Τὰ ἀποτελέσματα πού ἔφθασαν ὁ ἀρχιτέκτονος κ.κ. Π. Βασιλειάδης καί Κ. Καγαμπέλης, στή Μύκονο ὁ πρῶτος καί στήν Πάρο ὁ δεύτερος, εἶναι ἄλλης κλάσεως, ποιότητος καί ὕψους, τοποθετοῦνται σέ ἕνα ψηλό βῆθος ἀναμισθητήτης ἐπιτυχίας καί ἀνεπιφύλακτες παραδοχῆς. Ἡ ἐπιτυχία εἶναι αἰσθητική, μορφολογική, κλίμακος, καί συνδέσως μέ τό περιβάλλον καί συνίσταται στήν ἀποδοχή μιάς μοντέρνας ἀρχιτεκτονικῆς - μορφολογικῆς γρομμῆς μέ ὀρισμένα, ἐλάχιστο, λαϊκά στοιχεῖα καί μιάς κατανομῆς τοῦ βασικοῦ ὄγκου σέ πολλαπλοῦς ὄγκους, πού βρίσκονται σέ δημιουργική συνοχή καί σχέση. Οἱ κατόψεις τους παρουσιάζουν μιά ἀνεση καί

ἀπλα, καί μιά λειτουργικότητα, ἀπό τίς ὁποῖες ἀνοκύπτουν ἀμογα καί ἐνδιαφέροντα ἐσωτερικά ἐπιπλωμένα μέ λ' πτότητα καί καλαισθησία.

Ἡ σύνθεση τοῦ κ. Βοσιλειάδη ἀγκαλιάζεται ἀπό τήν ὑπερκεῖμη πηγάδι μιάς ἐδαφικῆς πτώσεως, χωνεύει μέσα της καί δένεται ὀργανικά μαζί της, ἀπλωνόμενη μπροστά στό λιμάνι σέ δεύτερο καί τρίτο πλάνο ἔτσι πού δέν προβάλλεται καί δέν ἐνοχλεῖ ἰδιαιτέρα.

Ἡ σύνθεση τοῦ κ. Καγαμπέλη ἀπλωνεται ἀπάνω στή ράχη μιάς μικρῆς ἀνεμόδαρτης καί θαλασσόπληκτης χερσονήσου, στήν ἀκρῆ τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Παροικίας, σχηματίζει διαφόρους ὄγκους πού βασικά πλάθουν ἕνα Ζ, καί δένεται μέ τό τοπίο, χωνεύοντας μέσα στά σχήματα του τοῦς δύο παλιούς ἀνεμόμυλους, πού προὑπῆρχαν ἀπάνω σ' αὐτή τή ράχη. Ἀκόμα στό σύνολο κατορθώθηκε νά συνδεθῆ καί τό παρακείμενο παλιό λιμῆν ξενοδοχεῖο, ἡ «Πάνδροςος», πού δημιουργοῦσε μέ τήν παρουσία του μιά ἐπιπλέον περιπλοκή στήν ἐξεύρεση ἰκανοποιητικῆς λύσεως.

Ἐλος, θά προτιμοῦσα νά ἀποφύγω μιά σύγκριση ἀνάμεσα στίς δύο τελευταῖες αὐτές λύσεις πού δόθηκαν, μιά καί ὁ δύο παρουσιάζουν φαντασία συνδυασμένη μέ αισθαντικότητα καί εὐαισθησία συγκινητική.

Ἀλλά ὡς ἔδῳ δέν δώσαμε παρά τὰ στοιχεῖα ἀπάνω στά ὁποῖα θέλωμε νά στηριξομε τήν ψυχολογική ἐρμηνεία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τους καί τῶν ἀποτελεσμάτων της, σέ ἀναφορᾶ καί συσχετισμοῦ μέ τή ζωή σ' αὐτά καί τήν αἰσθηση πού προκαλεῖ τό ἐσωτερικό τους στόν ἔνοικο.

Πρῖν προχωρήσω ὅμως θά ἤθελα νά ὑπογραμμίσω ὅτι ὁ διαπιστώσεις πού θά ἀκολουθήσουν, βρίσκονται ἔξω καί πέρα ἀπό τήν ἀναμφισβήτητη ἐπιτυχία καί τῶν τεσσάρων ξενοδοχείων πού μνημονοῦσαμε, ἄλλο λιγώτερο καί ἄλλο περισσότερο, ὅπως ἄλλοτε εἶναι φυσικό καί ἀναπόφευκτο σέ τέτοιες δημιουργίες.

Ἐἶχα τήν εὐκαιρία τὰ τελευταία χρόνια νά ζήσω ἀπό λίγες μέρες καί στά τέσσερα ξενοδοχεῖα, τῆς Μύκονος, τῆς Πάρου, τῆς Σαντορίνης καί τῆς Σύρου. Οἱ διαπιστώσεις πού θά ἀκολουθήσουν, φυσικά, δέν ἰσχύουν γιά τήν Ἐρμούπολη, μέ τὰ μεγάλα ἀστικά καί δημόσια κτήρια τοῦ κέντρου της καί τήν συγγενεῖσά τους κάπως πρὸς τό καινούργιο ξενοδοχεῖο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τους, γούς διοφορετικῶς ἀπό τοῦς νησιώτες ἀνθρώπους της, καί τήν ὕψη τῆς ζωῆς της.

Ἐτσι ἀπό τή ζωῆ μου στά τρία πρῶτα ξενοδοχεῖα διαπισθάνθηνα στήν ἀρχή μιά ἀπομάκρυνση μου συνεισθηματική ἀπό τοῦς οἰκισμοῦς καί τοῦς ἀνθρώπους, πού τήν αἰσθάνθηκα ἐντονώτερο ἀργότερα, καί τήν συνειδητοποίησα ἐντελῶς μετά μερικές ἡμέρες. Κατάλαβα λοιπὸν ὅτι ἡ ἀντιθετική, πρὸς τόν οἰκισμό, τήν ἀρχιτεκτονική του, καί τοῦς ἀνθρώπους, ὕψη τοῦ ξενοδοχείου καί τῆς ζωῆς του μέ κόνανε δέσμιό τους καί μέ ἔφεραν στό νά προσέχω τήν λιτότητά τους, πού ἀρχίζει συγκριτικά μέ τό τόσο διαφορετικό, ἐπιβλητικό, καί σέ ἄλλη κλίμακα πολυτελες ξενοδοχεῖο, νά δειχθῆ σάν εὐτέλεια στά μάτια μου, τό τόσο πιστά ἄλλοτε στό κάθε λαϊκό ὄραμα τοῦ νησιοῦ. Μέ δύο λόγια κατάλαβα ὅτι ὁ ξενοδοχεῖο μέ τήν αἰσθητική του σέ γενικώτατη ἀναφορᾶ μέ ἀιχμαλωτίζει, μέ ἀποκόπτει, μέ ἀπκμόνωει καί παραμόρφωνε τή γοητεία πού ἔβασκοῦσαν ἀπάνω μου ὅλες ὁ λαϊκῆς μορφῆς καί ὁ λαϊκοῦ τρόπου.

Ἀρχίσα νά σκέπτομαι μήπως τὰ ξενοδοχεῖα τῶν νησιῶν σ' αὐτή τή μορφή τους ἴτενε λάθη, ὑπό μιά εὐρύτερη ἔννοια, καί σέ ἐχθρική στάση ἀπένοταν σέ σπῖτια καί ἀνθρώπους. Ἀρχίσα μέ δύο λόγια νά ἀμφιβάλλω γιά τή σκοπιμότητα τους ὑπ' αὐτή τήν ἀμογη καί ξένη μορφή, δηλαδή νά ἀμφιβάλλω γιά τήν ὀρθότητα τοῦ κτηριολογικοῦ προγράμματος πού εἶχαν ἀκολουθήσει, καί γενικώτερα τῆς αἰσθητικῆς τους.

Θά μπορούσε κανεῖς νά μου παρατηρήσῃ ὅτι ὁ ἄκρας ὑποκειμενικῆς οὐτέ ἀπόψεις δέν μποροῦν νά ἐνδιαφέρουν ἡ ἀκόμα δέν μποροῦν νά ἔχουν καί σχέση, μέ ἀντικειμενικά συμπεράσματα πρὸς τὰ ὁποῖα φαῖνομαι ὅτι θέλω νά καταλήξω.

Έντολούς ανάλογες αντιδράσεις παρουσιάζουν και σε άλλα πρόσωπα που συνάντησα, έτσι, πού με έπεισαν ότι οι σαφέστατα υποκειμενικές αυτές διαπιστώσεις παρουσιάζουν και κάποια αντικειμενική μορφή. Άλλωστε νομίζω ότι, για όσους θα αμείβαλαν άποτελεί αντικειμενική διαπίστωση ή γρηθείς πού έξασκουσε το μικρό ξενοδοχείο « Βουλκάν » στή Φράν της Σαντορίνης, πού ήταν ένα παλιό άρχοντικό σπίτι με καμιά δεκαριά δωμάτια, διασκευασμένο, και άναπτυσσόταν γύρω από μ'α κλειστή έσωτερική αλλη περιχλωμένη από λούγειους, διάροφους και τριάρφους δγκους.

Τό ξενοδοχείο αυτό, τό πασίγνωστο « Βουλκάν », με την άκίνητη και ιδιόρρυθμη διεύθυνσή του, διατηρούσε όλη την άτμόσφαιρα του παλιού άρχοντικού Σαντορινίου σπιτιού με τους κυλινδρικούς θόλους του και τά σταυροθόλια, με την ύπόσκαφη τραπέζα του, τή νησιώτικη επίπλωσή του, και τό γραφικό και όχι τυπικισμένο προσωπικό του.

Άς σημειωθεί άκόμη ότι, παρά τίς περιωρισμένες εύκολίες και άνέσεις πού διέθετε τό ξενοδοχείο αυτό, συγκέντρωνε την προτίμησή ενός μέρους των έπισκεπτών του νησιού και μετά τήν άνέγερση του άνετου και πλυτελέως καινούργιου ξενοδοχείου, τής « Άτλαντίδος ».

Ένα παρόμοιο παράδειγμα πολύ πετυχημένο και διαφωτιστικό θά μπορούσε να μās δώσει, παρά τή λιγοστή ζωή του, και τό ξενοδοχείο « Αίγαίο » τής Σίφου, πού στεγάστηκε σε ένα παλιό άρχοντικό του Άρτεμώνα με τον γνήσιο και καθαρό σφινέικο χαρακτήρα του έσωτερικού του και παρά τό ξένο νεοκλασικό έξωτερικό. Πραγματικά, για όσους είχαν τή τύχη να ζήσουν λίγο σ' αυτό, θά μέρη πάντα ζωηρή μ'α μνήμη ζωής και άτμόσφαιρας έντονα ιδιόρρυθμης και μοναδικής, δεμένης όμως και συνυφασμένης με τον τόπο. Γιατί στό τ.λ.ός ένας άνθρωπος πού έα ταξιδέμη σ' αυτά τά νησιά έκτός άπ' τ' άλλα πού σίγουρα πρέπει να μπορεί να του προσφέρει ένα καινούργιο ξενοδοχείο, δέ ζητάει να βρή ένα όμοιο με τόσα άλλα πού υπάρχουν στίς μεγάλες πολιτείες, αλλά κάτι ξεχωριστό και άλλιοίωτικο.

Νομίζω, λοιπόν, ότι ένας τύπος ξενοδοχείου μικρού, με λίγα δωμάτια και με όλες, με όλες, τίς σύγχρονες εύκολίες και άνέσεις, σε διαστάσεις και σε πλάσιμο ενός μεγάλου άρχοντικού νησιώτικου σπιτιού, με περισσότερα ή και με πολλά — δέν ξαίω άκόμα πόσα, γιατί αυτό πρέπει να μελετηθή — λαϊκά μοτίβα, τόσο στήν άρχιτεκτονική και τή διακόσμηση του, όσο και στήν επίπλωσή του, θά αξίζει να δοκιμασθή. Έτσι ίσως καταρωόναμε να αφήσουμε έλεύθερο τον έννοικο του ξενοδοχείου να περιπλανηθή στον οικισμό, να τον αγαπήσει και να δεθή μαζί του και με τους ανθρώπους του, να γυρίσει να ξεκουραστή με τό δράμα του άνετηρέαστο και άνετήλο από δυνατές και άντίρροπες έντυπώσεις και αντιδράσεις, άφου δέν θά τον ώθούσαμε σε επικίνδυνες συγκρίσεις.

Όσο θά μπορούσε κανείς να πη ότι μ' αυτό τον τρόπο επίτητομε να κατεβάσωμε τό επίπεδο των ξενοδοχείων μας, προσκολλημένοι σε έναν ξεπερασμένο ρομαντισμό, ένω λογικό και έπιθυμητό θά ήταν να προσπαθοίμε να τό ανεβάσωμε. Η άντίρρηση είναι βάσιμη, αλλά νομίζω πώς αυτό πού προτεινουμε, ένω δέν θά κατέβει καθόλου τό επίπεδό τους, θά λάμβανε ύπόψη και θά ίκανοποιούσε και τή ρομαντική διάθεση πού υπάρχει σε όλους τους ανθρώπους, άσχετο αν πολλοί δέν τή συνειδητοποιούμε ή δέν τήν παραδεχόμαστε εύκολα σαν μ'α άγια παρουσία.

Άκόμα ή φροντίδα για τή δημιουργία ενός τέτοιου τύπου ξενοδοχείου, παράλληλα προς τους άλλους πού δοκιμασθηκαν και άπέδωσαν, θά βοηούσε άρκετά στό να μη δημιουργηθή ένας άπομονωτικός κύκλος άνάμεσα στους έννοίκους του ξενοδοχείου και τους νησιώτες άφ' ενός, και μεταξύ τής άρχιτεκτονικής του οικισμού και των κτισμάτων του προς τον καινούργιο και νεοφερμένο σύντροφό τους άφ' έτέρου.

Τέλος, ύπογραμμίζω ότι θά χρειασθή το μικρό σε νησιώτικο ύφος ξενοδοχείο να δουλεττή με πάθος, με μαστοριά, με φαντασία, και με ειλικρίνεια, για να φτάσει στά άποτελέσματα πού μπορεί να μās φέρη ή υλοθέτησή του, χωρίς βέβαια να πέσωμε σε μ'α ξερή αντιγραφική θεματολογία πολλαπλής μορφής με τήν άποδοχή τής λαϊκής άρχιτεκτονικής, τής λαϊκής διακοσμητικής, και του του λαϊκού επίπλου. Πρέπει να δοκιμάσωμε — και αξίζει τον κόπο νομίζω — να δημιουργήσωμε, στηριγμένοι και εμπνεόμενοι και από τήν παράδοση.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΖΟΛΙΟ-ΚΙΟΥΡΙ

Είς τό παγκόσμιον πένθος διά τόν θάνατον του διαπρεπούς Γάλλου άτομικού έπιστήμονος Frederic Joliot - Curie ή « Αρχιτεκτονική » συμμετείχε όλως ιδιαιτέρως. Από τήν δημοσιευμένην αυτόγραφον έπιστολήν του, προς τόν συνεργάτην μας καθηγητήν κ. Κώσταν Κισίκη, ίσως από τās τελευταίας πού έγραψεν, διαπιστούται τό ένδιαφέρον του προς καταγραφήν έργασίας του άνακονωθείσης εις τό τελευταίον συνέδριον του Λιντάου και ή όποια θέλει δημοσιευθή εις προσεχές τεύχος μας.

Ο θάνατός του, άποτέλεσμα τής μέχρις ήρωισμού άφοσιώσεώς του εις τήν έπιστημονικήν έρευναν χάριν τής προόδου τής ανθρωπότητος, άποτελεί συγκινητικήν θυσίαν εις τόν βωμόν τής έπιστήμης και τόν κατωτάσει μεταξύ των μεγάλων μορφών αίτινες εισήλθον εις τό πάνθεον τής άθανασίας, υπεράνω πάσης έθνικής και ίδεολογικής διακρίσεως, και είναι άξια παντός σεβασμού εκ μέρους των ανθρωπίνων γενεών, διά τό καλόν των όποιων άφιλοκερδώς έμόχησαν, μέχρι θυσίας και αύτης τής ζωής των.

76. AVENUE LE NOTRE
ANTONY (SEINE)

L'Arcouest par Ploubazlanec
Cote du Nord
30 Juillet 1958

Cher Monsieur

Voici lettre du 30 juillet nous seulement de me parvenir aujourd'hui en Bretagne ou je me repose actuellement. Je suis desolé de ce retard car le laboratoire était fermé (me sevelais est elle-même en vacance) je suis dans l'impossibilité de vous adresser le texte de ma conférence de Lincan & des photographies. Ce n'est qu'à la réouverture du laboratoire en septembre (1er semaine) que je pourrais vous adresser ces documents... mais je crains qu'il ne soit trop tard pour votre Revue! Soyez aux amate pour m'en dire ce que vous en pensez. Veuillez agréer, je vous prie, l'expression de mes sentiments les meilleurs

Joliot - Curie

Παραθέτομεν τήν μετάφραση τής άνωτέρω έν φωτοτυπία έπιστολής.

L'Arcouest par Ploubazlanec
Άκται του Βορρά,
30 Ιουλίου 1958

Άγαπητέ Κύριε,

Η από 10ης Ιουλίου έπιστολή σας μόλις σήμερα περιήλθεν εις χείρας μου έν Βρεττανία όπου προς τό παρόν άναπαύομαι. Βαθέως λυπούμαι διά τήν καθυστέρησιν αύτήν, επειδή δέ και τό έργαστήριον είναι κλειστόν (ή γραμματείς μου είναι και αύτή εις άδειαν) μου είναι άδύνατον να σάς άποστείλω τό κείμενον τής διαλέξεώς μου του Λιντάου. Μόνον όταν άνοιξη τό έργαστήριον, τόν Σεπτέμβριον (1ην έβδο-

μάδα), θά μου είναι δυνατόν να σάς στείλω τά κείμενα. Φοβούμαι όμως μήπως είναι άργά διά τό περιοδικόν σας! Λάβετε τήν καλωσύνην να μου γράψετε τί σκέπτεσθε σχετικώς. Δεχθήτε, παρακαλώ, τήν έκφρασιν των καλύτερων μου αισθημάτων.

(Υπογραφή) F. Joliot - Curie

Η όμιλία του σοφού έπιστήμονος Frederic Joliot Curie, άφορώσα τό « Νέον Κέντρον έρευνών πυρηνικής ενεργείας εις τό Orsay », θέλει δημοσιευθή αύτουσία εις προσεχές τεύχος, συνδεδεμένη και ύπό των άρχιτεκτονικών σχεδίων όλοκλήρου του συγκροτήματος, τά όποια έξεπονήθησαν ύπό του Γάλλου άρχιτέκτονος κ. M. Cassen.